Saara Karttunen

Kirjalliset vastaukset talousvaliokunnalle/kuuleminen 16.10.2025

Alla on kootusti kirjallisia vastauksia talousvaliokunnan kuulemisessa 16.10.2025 esitettyihin kysymyksiin:

Onko Ruotsissa tehty tutkimuksia siitä, onko kotiinkuljetus lisännyt poliisin hälytystehtäviä?

Sosiaali- ja terveysministeriön tiedossa ei ole, että tällaista tutkimusta olisi tehty.

Miksi esityksestä on poistettu vaatimus vahvasta tunnistamisesta ostohetkellä ja todennettavasta tunnistamisesta luovutustilanteessa?

Esityksessä on huomioitu talousvaliokunnan alkoholijuoman toimittamista koskevaan, sittemmin peruutettuun hallituksen esitykseen (HE 173/2024 vp) antama lausunto (TaVL 28/2024 vp). Talousvaliokunta on tuonut lausunnossaan muun muassa esille, että vaatimus vahvasta sähköisestä tunnistautumisesta voisi olla osalle toimijoista hallinnollisesti ja taloudellisesti liian raskas ja että sääntely on omiaan johtamaan alkoholin toimituksen keskittymiseen suurien toimijoiden hallintaan. Talousvaliokunta on myös korostanut lausunnossaan, että tietosuoja-asetuksen säätelyn periaatteiden mukaisesti henkilötietoja ei tule kerätä enempää kuin iän tarkastamisen kannalta on tarpeen. Talousvaliokunta on esittänyt lausunnossaan sosiaali- ja terveysvaliokunnan harkittavaksi lakiehdotuksen 35 §:n sääntelyn muuttamista siten, että ostajan olisi verkko-oston yhteydessä vahvistettava, ettei hän ole alle 18-vuotias, eikä väkevien alkoholijuomien verkko-oston yhteydessä alle 20-vuotias, mutta erillistä vahvaa tunnistautumista ei tässä yhteydessä edellytettäisi.

Todennettava tunnistaminen on poistettu esityksestä lausuntopalautteen perusteella. Vaatimus todennettavasta tunnistamisesta lisäisi toimijoiden hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Lisäksi todennettavasta tunnistamisesta voisi aiheutua tietosuojariskejä.

Onko alkoholijuoman toimittamisen sallimisella kotimaasta jotakin merkitystä EU-oikeuden kannalta? Sallitaanko alkoholijuoman toimittaminen EU-oikeuden vuoksi?

Alkoholijuoman toimittamisen salliminen kotimaan vähittäismyynnistä ja Alkosta ei suoraan liity EU-oikeuteen, vaan toimituksen salliminen perustuu hallitusohjelmakirjaukseen. Hallitusohjelman mukaan *mahdollistetaan myös Alkolle ja kotimaisille vähittäismyyntiluvallisille toimijoille alkoholin verkkokauppa sekä muut jakeluun ja noutoon perustuvat vähittäismyyntikonseptit, kuitenkin ikärajavalvonta turvaten.*

Toimittamisen mahdollistaminen on siinä mielessä liityntä EU-oikeuteen ja etämyyntikysymykseen, että ulkomaisia toimijoita ei EU-oikeuden näkökulmasta voi kohdella huonommin. Siten myös ulkomaisille toimijoille tulee mahdollistaa toimittaminen suoraan ostajalle.

Komissio totesi hallituksen esitykseen HE 173/2024 vp antamassaan yksityiskohtaisessa lausunnossaan seuraavasti: *Kotimaan etämyyntiä koskevan oikeudellisen tilanteen selkeyttäminen ja rajat ylittävän etämyynnin jättäminen lailliselle harmaalle alueelle, vaikka viitataankin tulevassa ehdotuksessa*

annettavaan selvitykseen, näyttäisi asettavan ainakin väliaikaisesti kotimaiset tuotteet (ja jopa valmistajat tilaviinien ja käsityöläisoluiden osalta) edullisempaan asemaan ulkomaisiin tuotteisiin verrattuna ja ohjaavan kysyntää niihin. Sen vuoksi vaikuttaa perusteettomalta ja mahdollisesti syrjivältä lykätä ulkomailta tapahtuvan etämyynnin oikeudellisen aseman selventämistä samalla kun vahvistetaan selkeä järjestelmä kotimaisten vähittäismyyjien verkkomyynnille ja toimituksille.

Onko esityksessä mitään myyntimäärärajoituksia alkoholin toimituksessa?

Esityksessä ei ole myyntimäärärajoituksia alkoholijuoman toimituksessa. Toimituksissa noudatetaan kuitenkin alkoholilain 37 §:n mukaisia luovutuskieltoja, eli alkoholijuoman toimittaja ei saa luovuttaa alkoholijuomia, mikäli on syytä epäillä luvatonta luovuttamista tai välittämistä.

Paranisivatko ulkomaisten yritysten edellytykset harjoittaa etämyyntiä ja maksaa valmisteveroja?

Kyllä paranisivat. Alkoholilain muutos voisi lisätä sellaisten ulkomaisten toimijoiden tarjontaa Suomeen, jotka haluavat toimia lainmukaisesti ja ovat nykytilanteessa pitäneet lainsäädäntöä epäselvänä, eivätkä tämän takia ole myyneet tuotteitaan etämyyntinä Suomeen.

Onko ulkomaisten ja kotimaisten toimijoiden valvonta tasapuolista?

Etämyynnissä valvonta kohdistuu pääasiassa Suomessa toimiviin toimijoihin, sillä pääasiallinen valvonnan kohde on alkoholijuomien luovutustilanteet ostajalle.

Hallituksen esityksessä on vaihtoehtoisissa toteuttamistavoissa kuvattu, että valmistelussa harkittiin vaihtoehtoja, joissa etämyynti olisi luvan- tai ilmoituksenvaraista. Näissä vaihtoehdoissa haasteena olisi se, että valvontaviranomaisten toimivaltuudet ulkomaille olisivat rajalliset. Lisäksi vaihtoehdot voisivat olla raskaita siihen nähden, että olennaisinta valvonnan ja esimerkiksi ikärajojen noudattamisen osalta on se, että asiakkaalle tapahtuvat luovutustilanteet ovat valvonnan piirissä ja että niissä noudatetaan lain säännöksiä. Tämän vuoksi on arvioitu, että etämyynnin saattaminen lupa- tai ilmoitusmenettelyn piiriin ei välttämättä täyttäisi SEUT 36 artiklan mukaista edellytystä rajoitusten oikeasuhtaisuudesta. Alkuperämaaperiaatteen mukaisesti jokainen yritys noudattaa EU:n sisämarkkinoilla sijoittautumisvaltion lainsäädäntöä.

Ovatko markkinointisäännökset yhdenvertaisia kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden kesken?

Alkoholilain verkkomarkkinointia koskevat säännökset koskevat lähtökohtaisesti vain Suomeen sijoittautuneita toimijoita. Tämä johtuu siitä, että alkoholin markkinoinnin sääntely digitaalisissa kanavissa ei ole ainoastaan kansallista, vaan siinä tulee ottaa huomioon Euroopan unionin lainsäädäntö, kuten sähkökauppadirektiivin ja audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin vaatimukset. Molemmissa direktiiveissä lähtökohtana on alkuperämaaperiaate. Alkuperämaaperiaatteen ajatuksena on se, että toiminnanharjoittaja noudattaa sen maan lainsäädäntöä, johon on sijoittautunut ja jossa harjoittaa toimintaansa. Tämän vuoksi ulkomaille sijoittautuneeseen toimijaan sovelletaan lähtökohtaisesti sijoittautumisvaltion lainsäädäntöä eikä Suomen lainsäädäntöä. Tähän on kuitenkin säädetty tiettyjä poikkeuksia.

Voitaisiinko esityksessä rajoittaa toimijoiden noutopisteiden lukumäärää?

Tämä olisi mahdollista toteuttaa lainsäädännössä, mikäli näin haluttaisiin tehdä.

Miksi seuraamusmaksu on vain 1 000 euroa?

Seuraamusmaksu on voimassa olevassa laissa 1 000 euroa eikä tätä ole tarkoitus korottaa esityksessä.

Seuraamusmaksua esitettiin korotettavaksi aikaisemmassa alkoholijuoman toimittamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 173/2024 vp). Talousvaliokunta katsoi lausunnossaan, että alkoholilain perusajatus omavalvonnasta, ohjauksesta ja vasta viimesijaisesti sanktioihin perustuvasta järjestelmästä on ollut toimiva, eikä sanktiotason nostamiselle näin merkittävästi ole tuotu esiin riittäviä perusteita. Ehdotetun sanktion kohdistuminen luvanhaltijaan voisi johtaa erityisesti pienten toimijoiden kannalta kohtuuttoman korkeaan seuraamusmaksutasoon tilanteissa, joissa kyse voi olla yksittäisen työntekijän virheestä tai tilanteesta, jossa työntekijää on esimerkiksi erehdytetty myymään alkoholia henkilölle, jolla ei ole ollut oikeutta sen hankkimiseen. Talousvaliokunta esitti lausunnossaan seuraamusmaksun ylärajan säilyttämistä nykyisessä 1 000 eurossa.

Olisiko mahdollista, että viranomaiset ylläpitäisivät valtakunnallista listaa toimituskieltopaikoista?

Esityksessä on lähdetty siitä, että toimitusluvan haltijan vastuulla on huolehtia siitä, ettei alkoholijuomia luovuteta toimituskieltopaikkoihin. Alkoholijuoman toimittajan olisi myös mahdollista havainnoida luovutustilanteessa, onko kyseessä laissa määritelty toimituskieltopaikka. Toimituspassikokeessa edellytetään alkoholilain säännösten tuntemista, joten alkoholijuoman toimittajien tulisi tuntea myös toimituskieltopaikkoja koskeva sääntely.

Ministeriön käsityksen mukaan olisi haastavaa, jos viranomaisella olisi velvollisuus ylläpitää listaa koko Suomen alueella olevista toimituskieltopaikoista. Tähän vaadittaisiin myös resursseja, joita ei ole huomioitu esityksessä.